

fits a la coa!», Eiximenis, *Terç*, *NCL* vi, 112; anti-
 quat avui en el Continent, almenys en català central
 pertot, però segueix viu a les Illes: *BDLC* vi, 372;
 a Sineu, parlant de S'Estorell, sento la glosa que «*an-*
tany s'endugué un frare / i enguany un bergantell»,
 1964; «fa tres anys que som casats / i cada any hem
 matat porc: / fora s' altr' any i *antany*, / i enguany,
 que no n'hem mort», Camps Merc., *Folkl. Men.* i,
 115]; *antanyasses*, irònic, Ruyra, etc.; *antanyana*
 (Lab., 1839).

Enguany [onguan, S. III, en les *VidesR*]: «o Andrea,
 o Andrea, *onguan* peresques! --- Andrea en
 aquel moment casec en molt greu malaltia --- ayxí
 que él se morí», 76v1, traduint «o Andrea *hoc anno*
 pereas», 200.1f., i veg. l'ed. de les *Vides* i, 121, i
 nota al passatge per a la transmissió del text; «li
 pagés primerament lo deute que él ha feít *enguany*»
 en doc. urgellenc del mateix S. XIII; mot antiquat des
 de molt abans del nostre segle en el català central
 —indicacions errades en *AlcM*—, si bé no del tot en
 alguna comarca del Nord-est, però molt viu des del
 Penedès cap al Sud i l'Oest, i segueix encara accep-
 table en la llengua literària i de la gent educada per-
 tot; usual també en part del rossellonès: capcinès *en-*
gany en *LleuresC*, 307: d'ací també it. *uguanno* i
 leonès *aguañu*, *aguano*, *iguañu*; *DCEC* i, 229b15;
 per raons fonètiques és evidentment impossible d'ex-
 plicar-lo per *HOC ANNO* (com el cast. *ogaño* i potser
 el fr. ant. *oan*; i no ajuda gens afegir-hi *IN HOC ANNO*,
 que en cap cas no explicaria *gy*): cal partir de *HOQUE*
ANNO, amb *HOQUE* forma de llatí vulgar equivalent
 de *HOC*, com indico en *TopHesp.* II, 73 i 130 i en el
DCEC: l'evolució fou **oguan*y (cf. it. *uguanno*) >
*onguan*y (com en les *VidesR*, supra) i després *en-*
gany amb dissimilació de les vocals labials. En efec-
 te, la forma *enguany* figura en docs. ross. de 1349
 i 1372 (*InuLC*), *enguayn* en doc. de 1290 (Finke,
Acta Ar. III, 12) i en Eiximenis (*DComp.*, 85, i *Terç*,
NCL vi, 112). *Enguanyasses*.

Sobreany 'cavall o equí de més d'un any (uns 15
 mesos)' [*sobrány*] mot ben viu des de Vic cap al Nord
 i en tot el cat. occid., potser més que enlloc en el
 Pallars Sobirà (*EntreDL* ix, 47), que resulta d'una
 contracció de l'expressió *animal de sobre any* (1428,
 1443, *AlcM*): també alt-arag. *un sobreañu* (Echo,
 1966).

Bienni [1483, *AlcM*], pres del ll. *biennium* id.
 (amb degradació de la ð en passar a interna); *biennal*
 [1531]; *biennar*. *Trienni* [princ. S. xv], *AlcM*, llatí
triennium; forma avulgarada un *trènit* [1640]; *trien-*
nal; formats paral·lelament: *quadrienni* i *quadriennal*;
quinquenni amb *quinquennal*; *sexenni*; *septenni*;
decenni; *decennal*, *decennari*. *Milenni* [no *DFa.*,
AlcM]; *millenari* [*DFa.*1]; *millenarisme*, *-rista*. *Pe-*
renne [a. 1803, Belv.], ll. *perennis* id.; *perennial*
 [1650, *DTo.*]; *perennitat*.

En alguns textos antics *any* (o *an*) estan tan grama-
 ticalitzats —com en oc. ant.— que la combinació
 l'any *quan* o l'an *con* hi funciona com un equivalent
 de *quan*, p. ex. en les *VidesR.*: «e foren atrobats los

lurs corses en temps de Contastí *lancon* fos retuda la
 pau a l'esgleya», 124v2 (nota 145); cosa molt fre-
 qüent també en Cerverí de Girona que si bé en això
 sembla seguir el llenguatge dels trobadors, paral·lela-
 ment, però, usa també *tot l'an* en el sentit de 'sem-
 pre, tostemps' (89/13.47).

Anyadir, i cat. ant. *enadir*, V. *addició* i *DCEC*, s. v.
añadir (i, 225a58, b7, 23ss. i n. 2).

ANYELL, del ll. *AGNELLUS* 'anyellet', diminutiu de
AGNUS 'anyell, xai'. □ 1.ª doc.: escr. de 1015-19.

En un doc. de Benasc d'aquesta data «donastis mihi
 precium viginti *obellas* et suos *angelos*» (Martín Du-
 que, *Col. Dipl. de Obarra*, 56.7)), on, com es veu, el
 baix llatí està barrejat amb mots catalans (observem
 les arcaïques grafies *ng^e = ny^e*, i *-l = ll*, distingida
 del matis més palatal de la grafia posterior *yl*, ací re-
 presentada per *ll*). De l'època arcaica també, i segura-
 ment amb el mateix valor fonètic, és la grafia *ayel*:
 «pelisses de grosses *ayels*», doc. de 1181 (Miret,
TemplH, 541), «adel blat e dels *ayels*», doc. rossell.
 de 1283 (*RLR* iv, 60); en Llull: «la pastoressa --- cor-
 ria detràs un lop, qui se'n portava un *anyell*» (*Merav.*,
 O. C. i, 6), «--- en la carneçeria, lo qual guardava los
anyels que vehia ligar e auçuire als carnicers» (*Blanq.*,
NCL ix, 89.24).

És el mot de la llengua catalana clàssica de tots els
 temps i, amb més o menys vitalitat, de pertot: avui
 estès popularment fins als parlars de l'extrem Nord
 (*ayél* a Formiguera de Capcir, 1960),¹ i Est (corde-
 rito, choto» a Eivissa, PzCabrero). En català occiden-
 tal (incloent-hi els parlars valencians) és arrelat des
 d'antic *corder* (no castellanisme); en l'època moderna,
 tot restant *anyell* mot usual, el llenguatge vulgar i
 parlat de Barcelona i rodalia immediata dóna prefe-
 rència a *be*, i el del bisbat de Girona, i en general
 Nord-est i fins Nord de Barcelona, a *xai*, mots aquests
 dos de creació expressivo-onomatopèica i que en les
 últimes generacions tendeixen a guanyar terreny.
 Abans de la guerra en guanyava *be*, des de la guerra
 més aviat *xai*. Això és tan poc desitjable com allò: el
 mot de més dignitat ha estat sempre l'*anyell* de la
 llengua comuna: és l'únic entès i usable pertot i per
 tant el més digne, o l'únic digne, del favor de la gent
 educada, de tot dialecte.

Del català o parlars molt afins degué pendre *añel* el
 riojà Berceo (*Sacriç.*, 149, 1.ª meitat S. XIII). Com que
 en portuguès i gallec s'ha mantingut el ll. clàssic *agnus*
 en forma no diminutiva,² no és inversemblant en prin-
 cipi el suggeriment de Carolina Michaëlis (*KJRPb.*
 iv, 338) que a la generalització del diminutiu en el
 cat. *anyell* i del mot substitut cast. *cordero*, cat. occid.
corder, vagi contribuir el desig d'evitar una homoní-
 mia amb *ANNUS* 'any' (que no es podia produir en
 gallego-portuguès, on *NN* no es palatalitza): és clar,
 però, que això en català solament pogué actuar com
 un factor d'abast limitat i auxiliar, com sigui que l'it.
agnello, fr. *agneau* i oc. *anbel* (llengües on tampoc *NN*
 no es palatalitza) ens ensenyen que ja el llatí vulgar